Mötesanteckningar samråd funktionshinder

Mötesdatum: 2021-03-18

Tid: Klockan 13.30 – 16.30

Plats: Digitalt möte (Teams)

Deltagande organisationer

Astma- och Allergiföreningen i Västra Götaland.
Attention Skaraborg
DHR Region Västra Götaland
Diabetesföreningen Västra Götaland
FUB
Funktionsrätt Skaraborg/HRF Västra Götaland
Hjärnkraft
NSPHiG
SRF Göteborg
SRF Älvsborg
Unga rörelsehindrade Göteborgsklubben
VGDL

Övriga deltagare

Amanda Brown-Stjärnå (M), beredningen för mänskliga rättigheter
Patrik Karlsson (KD), beredningen för mänskliga rättigheter
Ulla-Britt Hagström (L), beredningen för mänskliga rättigheter
Jenny Berner, Kultur och samhälle Västra Götalandsregionen
Ing-Marie ”Ninni” Eriksson, Kultur och samhälle Västra Götalandsregionen
Åsa Olsson, regionutvecklare avdelning social hållbarhet, Västra Götalandsregionen

Frånvarande:

Stig-Olov Tingbratt (C), beredningen för mänskliga rättigheter

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Mötesanteckningar

1. Incheckning

Incheckning i form av att alla deltagarna presenterar sig. Vi välkomnar en ny företrädare från Attention Skaraborg.

2. Dagordning

Dagordningen godkändes. Ingen anmälan av övriga frågor.

3. Föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar godkändes

4. Inkomna frågor:

Frågor gällande nya regionaltåg i VGR

- Har funktionshinderrörelsen fått vara med och tycka till i tidigt skede om tillgänglighet och funktionalitet?

Ja, Västtrafik engagerade tidigt personer med funktionsnedsättning i utformningen av nya spårvagnar och regiontåg. Helene Frahm Västtrafik, höll i projektet och engagerade deltagare till en fokusgrupp utifrån förslag från samråd funktionshinder. Önskemålet var representanter från grupperna svårt att röra sig (en rullstolsburen person och en person som använder rollator) och svårt att se. De har i ett tidigt skede, redan innan spårvagnarna och tågen fanns, varit i Berlin och testat olika lösningarna på plats i en så kallad ”mock-up”, dvs en modell av det nya fordonet som byggs upp i trä. Det blev flera resor både för spårvagnarnas och tågens del och gruppen var nöjda med den respons de fick på sina synpunkter.
De har tittat på allt från material, färger, ljussättning, komfort, displayer, kortläsare, utrymmen med mera. Det är dock svårare att påverka utformningen av tåg än av spårvagnar som kan utformas mer ”individuellt” för olika beställare. Vissa funktioner går dock inte att testa i en modell av trä eftersom förutsättningarna blir andra i den slutgiltiga utformningen. Det gäller till exempel dofter och ljud.
Gruppen gav Västtrafik feedback på vad som kan göras bättre inför nästa upphandling av fordon. Vissa aspekter och justeringsmöjligheter blev låsta av det faktum att tåg- och spårvagnsmodell redan var upphandlad när gruppen fick

möjlighet att delta i utformningen. Till exempel innebar den spårvagnsmodell som upphandlats att dörren längst fram är en enkeldörr. Ledstråken i marken leder fram till denna dörr. Har jag då med min ledarhund är det väldigt trångt att ta sig in på spårvagnen. Slutsatsen är att funktionshindersperspektivet behöver lyftas ännu tidigare, för att även exempelvis ha möjlighet att rymma en annan ramp.

- Allergivänlig avdelning

När det gäller de allergivänliga avdelningar på tågen så har hållbarbetsstrateg på Västtrafik förgäves försökt få kontakt med någon på Region Uppsala som har arbetat med detta, men har inte fått något svar. Denna fråga har varit uppe tidigare i samrådet med samma resultat.
Vi väntar med andra ord få att få ett svar från Region Uppsala.
SL (Trafikförvaltningen Region Stockholm) har tagit ett beslut att inte införa allergivänliga avdelningar. De hänvisar bland annat till att det blir svårt att upprätthålla ett sådant ”förbud” och att det är svårt att se vem som kan ta ansvar för att riktlinjerna efterlevs.

5. Återkoppling tidigare ärenden/delmål färdplanen

- Reshjälpskortet

Blanketten behöver inte längre signeras vid ansökan och har nu en giltighetstid på två år i stället för tidigare åtta månader.

- Digital tillgänglighet

Västtrafik har anlitat tillgänglighetsexpertis som sett över Västtrafiks webbsida och förbättringsarbetet med ToDo-appen är påbörjad.

6. Tema Kultur och samhälle

Jenny Berner Enhetschef och Ninni Eriksson Konsulent Tillgänglighet
Förvaltningen för kulturutveckling

1 januari 2020 slogs Västarvet och Kultur i Väst ihop och Förvaltningen för kulturutveckling bildades. Förvaltningen ska bidra till ett rikt och inkluderande kulturliv som når och angår invånarna i Västra Götaland. Ett av våra viktigaste mål är att fler ska kunna ta del av och utöva kultur- ett vidgat deltagande.

Förvaltningen för kulturutveckling erbjuder:

- Kommunerna och civilsamhället i Västra Götaland specialistkunskap inom kultur-, natur och kulturarvsområdena
- Kompentens inom olika konstformer, arrangörsutveckling, samhällsutveckling, natur- och kulturarv, drift av flera museum (Göteborgs naturhistoriska museum, Forsviks bruk, Lödöse museum, Vitlycke museum,

Vänersborgs museum samt Slöjd- och byggnadsvård), jämställdhet, barn och unga, och tillgänglighet

- Stöd och ansvar för den regionala biblioteksverksamheten

Tillgänglighet och barn och unga är gemensamma horisontella perspektiv, det vill säga att all verksamhet ska ha ett tillgänglighetsperspektiv och barnperspektiv.

Tillgänglighet, förvaltning för kulturutveckling

- Konsulenter tillgänglighet 3 personer
- Klangfärg - kulturpedagogisk verksamhet som stödjer eget skapande inom LSS och särskola. Konsultationer, utbildningar och seminarier inom kultur och tillgänglighetsområdet.
- Ljudmagasinet – en tillgänglig kulturpodd som bevakar kulturen ur ett tillgänglighetsperspektiv. Det går att lyssna i en podd eller att prenumerera på en daisyskiva. Ljudmagasinet är pausad för tillfället. Styrelsen för Kulturutveckling har gjort en så kallad hemställan hos Västra Götalandsregionens kulturnämnd om ett förtydligande alternativt en omprövning av uppdraget att producera en taltidning.

Hur gör vi – några exempel

- Samverkar med kommuner, kulturinstitutioner, civilsamhället, bildningsförbund

Nätverk kring tillgänglighet för biblioteken i Västra Götalands 49 kommuner. I Västra Götalandsregionens riktlinjer för tillgängliga och användbara miljöer finns kapitel om bibliotek, scenkonst och utställningar. För frågor som handlar om byggnation hjälper vi till att hitta sakkunniga.

- Omvärldsbevakning, utbildningar och konsultationer

En tvåstegsutbildning är framtagen tillsammans med Begripsam. ”Biblioteksrummet och kognitiva svårigheter”. Begripsam är en förening och ett bolag som framför allt arbetar med tillgänglighet för personer med kognitiva svårigheter.

- Konsultationer: hjälp att hitta metoder och verktyg för att förbättra sin verksamhet
- Höstrullen, en filmfestival för elever, deltagare och personal inom daglig verksamhet eller gymnasiesärskola. Digitalt för tillfället.
- Klangfärgs kurser
- Jämlik kultur Lödöse museum

Lödöse museum har samverkat med Attention och Lilla Edets kommun. Bland annat finns ett sensoriskt rum och de har tagit fram ett förberedelsehäfte för personer med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) diagnos.

- Inspirationsdagar för läsombud, frivilliga högläsare inom LSS och äldreomsorg. Anordnas tillsammans med FUB, MTM (Myndigheten för tillgängliga medier) och Vuxenskolan.
- Tillgänglig teknik - Workshops om riktlinjer för digital tillgänglighet

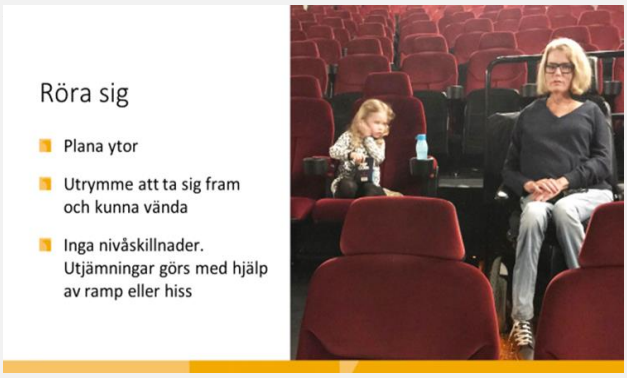
- Techformance – Teknik och teater möts. Projekt slut sommar 2022.
- Kultur för ALLA: föreläsning och workshop.

Kultur ska vara till för alla – tänker in personer med svårighet att röra sig, se, höra, tåla vissa ämnen samt tolka, bearbeta och förmedla information.

Ordet HUR är viktigt i arbetet.

Hur kan vi införa detta i vår verksamhet?
Hur kan vi förändra så att vi kan underlätta för alla att delta?
Hur kan vi göra en plan för:

- vad kan vi göra med en gång.
- vad vi kan göra när vi får mer medel.

Ninni visar en bild på sin kollega Eva som sitter i en biosalong med sitt barnbarn. Mycket är rätt tänkt till exempel att platsen för rullstol är bland de andra stolarna i salongen och inte bara längst fram. Bilden vill visa hur verksamheten tänkt rätt i mycket men inte tänkt rätt fullt ut. Avståndet mellan Eva och barnbarnet beror på att den plana ytan som rullstolen står på har en nivåskillnad mot stolen där barnbarnet sitter. För långt mellan om det är en skrämmande Alfons Åbergfilm.

Kontaktuppgifter till konsulenterna tillgänglighet
ing-marie.c.eriksson@vgregion.se,
eva.c.johansson@vgregion.se,
tina.weidelt@vgregion.se

Frågor och synpunkter:

Ljudmagasinet
Innan regionen bildades fanns det många taltidningar i Västra Götaland, både kommunala och länsvarianter. I sambandmed att Västra Götalandsregionen åtog sig att skapa en taltidning så lades många av de andra ned. I andra regioner i Sverige finns det idag både regionala och lokala. Västra Götalandsregionen är unik i detta fall som bara har en taltidning, Ljudmagasinet.
Ljudmagasinet tar upp kultur och tillgänglighet, men syftet från början har SRF uppfattat att den ska vara en taltidning med information från Västra Götalandsregionen som vänder sig till synskadade. Hur får en person med

synnedsättning information om till exempel vaccineringar gällande covid-19 i VGR, reshjälpskortet eller att en ingång på en vårdcentral har flyttats?
Förvaltningen för kulturutveckling har för tillfället pausat Ljudmagasinet. Förvaltningen för kulturutveckling ser ett tydligt behov av att uppdraget att producera en taltidning behöver förtydligas eller omdefinieras och därför har Styrelsen för kulturutveckling (Förvaltningen för kulturutvecklings politiska styrelse) gjort en hemställan hos Kulturnämnden.

Företrädare i samrådet sammanfattar:

- Ljudmagasinet är okej som information om kultur och tillgänglighet men från början var den tänkt som en taltidning för synskadade som tar upp samhällsinformation från Västra Götalandsregionen
- Kan någon annan förvaltning inom VGR göra en taltidning för synskadade som tar samhällsinformation från Västra Götalandsregionen?

WIFI
Många kommunala verksamheter har inte wifi. Kommunalförbunden jobbar med detta. Påverka att det måste finnas wifi annars är det diskriminering!

Doftöverkänslighet
Doftöverkänsliga kan normalt inte gå på kulturarrangemang. Önskemål skulle vara att åtminstone en gång per år ha en helt doftfri biosalong, teater eller annat evenemang. Det handlar ju även om att skådespelarna eller artisterna inte får ha doftande smink. Barn med nötallergi kan inte gå på bio. Önskvärt vore även att ”allergifria” barnföreställningar på bio eller bibliotek kan genomföras.
Det finns skolbio och skolor har nötförbud, så skolbio brukar fungera för barn med allergier.

Kulturmagasinet – podden
Bara ljud. Döva personer får inte tillgång till detta. Textat – men det är inte vårt första språk.

Kulturevenemang
Döva personer kan oftast inte delta i kulturevenemang. Det är viktigt att det finns föreställningar som är teckenspråkstolkade.

Från kulturarrangörer kommer frågor: Var bokar vi teckenspråkstolkar? Vad kostar det? Svårt att nå ut med informationen. Något vi behöver jobba tillsammans med.

7. Fortsättning: Återkoppling av tidigare ärenden/delmål färdplanen

Hela resan

Störningshantering: I handlingsplanen för strategi för kollektivtrafik på jämlika föreslås att Västtrafik ska utreda att inrätta ett tillgänglighetsnummer och en tillgänglighetsgaranti enligt den modell som Stockholm har.
Flera företrädare i samrådet har hört positiva tongångar från resenärer med tillgång till tillgänglighetsnummer och en tillgänglighetsgaranti i Stockholms lokaltrafik (SL). Nedan följer en beskrivning av vad detta innebär inom SL.

Tillgänglighetsnummer:

SLs tillgänglighetsnummer finns för den resenär som:
- vill fråga om tillgängligheten på sin resa
- vill beställa ledsagning på stationen, i bussterminalen eller mellan båt och annan SL-trafik
- vill beställa ledsagning på annan plats i Sverige genom ledsagningsportalen
- har frågor om tillgänglighetsgarantin för personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighetsnumret är öppet dygnet runt, alla dagar i veckan. Den som ringer kommer direkt till kundtjänst och de som svarar är specialutbildade i tillgänglighet. Den som inte kan ringa har möjlighet att skicka sms till ett telefonnummer eller mejla till tillganglighet@sl.se. Det går också att använda PTS bildtelefoni via förmedlingstjänsten bildtelefoni.net.
Ambitionen är att den kund som ringer tillgänglighetsnumret ska få svar inom 9 sekunder, de går före i samtalskön, och det finns ingen begränsning i samtalstiden. Tillgänglighetsnumret marknadsförs inte publikt med det går att hitta på SLs webbsida och det marknadsförs bland annat genom informationsbroschyrer som genom olika kanaler distribueras till personer med funktionsnedsättning. Detta leder till att det inte kommer in så många samtal till tillgänglighetsnumret under ett år. SL har följt upp hur numret används och har statistik över användningen.

Tillgänglighetsgaranti

Tillgänglighetsgarantin finns för att personer som har en funktionsnedsättning ska kunna använda sig av SL-trafiken även när något oförutsett händer. Garantin gäller för resor där SL har kommunicerat att resan ska vara tillgänglig. Fordon och stationer som ännu inte är tillgänglighetsanpassade ingår inte i resegaranti (information om vilka stationer som inte ingår finns på SLs webbsida).

Exempel på situationer då tillgänglighetsgarantin för resenärer med funktionsnedsättning gäller:
- Den som är helt beroende av att hissar eller rulltrappor fungerar för att kunna resa, kan få hjälp med att resa vidare till en station där hissar/rulltrappor fungerar, om de är ur funktion på stationen.
- Om det kommer en buss utan lågt insteg där det ska vara sådana, eller om rampen på bussen inte fungerar, kan man få hjälp med att resa vidare.

• Den som är beroende av automatiska utrop som vanligtvis finns på den station eller hållplats man reser ifrån och de inte fungerar så att personen kliver på fel tåg eller buss, kan få hjälp att resa vidare.
• Den som är beroende av automatiska eller manuella utrop på tåget eller bussen och de inte fungerar eller ger felaktig information så att man kliver av på fel ställe, kan få hjälp att resa vidare.
• Om den förbeställda ledsagaren inte kommer i tid kan man få hjälp att resa vidare.

Den assistans som SL erbjuder enligt tillgänglighetsgarantin ska hjälpa resenären att fullfölja sin resa med SL-trafiken. Assistansen kan till exempel bestå av råd om alternativa färdvägar eller genom att SL beställer alternativ transport. Om inte det skulle vara möjligt kan SL ersätta egen kostnad för annan transport.
Den som behöver använda sig av tillgänglighetsgarantin kontaktar SLs tillgänglighetnummer.

8. Information från beredning för mänskliga rättigheters sammanträde 210210

- Yttrande över motion om att växla upp arbete kring jämlikhet i Västra Götalandsregionen
- Fördelning av verksamhetsstöd 2021-2022 till sverigefinska och tornedalska organisationer i Västra Götaland
- Fördelning av verksamhetsstöd för mänskliga rättigheter med fokus på pridefestivaler 2021
- Uppdaterade kriterier för Parasportstipendiet från 2021
- Information gällande insatser Barnkonventionen som lag

9. Information från VGR:

- Socialstyrelsen har färdigställt en webbutbildning som handlar om konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Funktionshindersomsorgen och konventionen om rättigheter

Utbildningen riktar sig till de som möter personer med funktionsnedsättning i sitt arbete och till personer som ansvarar för utbildning för medarbetare och kollegor. Utbildningen består av fyra lärpaket.

- 21 april klockan 9-11.30 Digital konferens IOP Idéburet offentligt partnerskap.

- VGDL informerade om att den 14 maj är det Teckenspråkets dag. För 40 år sedan, 1981, beslutade Sveriges riksdag att erkänna teckenspråket som döva personers första språk.

10. Övriga frågor

Ingen fråga anmäldes vid mötets början men på slutet kom det upp en fråga om det går att prenumerera på politiska handlingar och protokoll från VGR.
Denna möjlighet lär finnas i Göteborgs kommunfullmäktige.

Frågan får återkopplas vid nästa möte.

11. Är det något från dagens möte som ska lyftas vidare till beredning mänskliga rättigheter via presidiet?

1. Taltidning

2010 fick Centrum för Tillgänglig Information (CTI – En del av ”Kultur i Väst”) ett tilläggsuppdrag gällande en regional taltidning - Ljudmagasinet. Enligt uppdraget skulle CTI/Kultur i Väst i etapper fram till 2011-06-30 avveckla de dåvarande klipptidningarna. CTI skulle också innehållsmässigt bredda den nuvarande egenproducerade taltidningen och skapa ett större fokus på kulturmaterial och innehåll som riktar sig till ungdomar. Till produktionen skulle en referensgrupp knytas med lämplig representation för målgruppen.
I samband med att Västra Götalandsregionen åtog sig att skapa en taltidning så lades många av andra taltidningar i Västra Götaland ned enligt SRF. I andra regioner i Sverige finns det både regionala och lokala. Västra Götalandsregionen är unik i detta fall som bara har en taltidning, Ljudmagasinet. Den har idag fokus på kultur och tillgänglighet. Förvaltningen för kulturutveckling har för tillfället pausat Ljudmagasinet. Jenny Berner och Ninni Eriksson från Kultur och samhälle (tidigare Kultur i Väst) som deltagit på samrådet är eniga om att uppdraget behöver förtydligas eller omdefinieras och det har lyfts till Kulturnämnden

Möjligen kan det krävas ett nytt uppdrag som klargör hur taltidningen är främst en central informationskälla och demokratisk förutsättning för personer med synnedsättning. SRF har tolkat att syftet med taltidningen ska vara att ge information om vad som händer i Västra Götalandsregionen vad gäller hälso-och sjukvård, kollektivtrafik, kultur, regional utveckling och annan för målgruppen relevant information.

2. Störningshantering

I Västtrafiks handlingsplan för jämlik kollektivtrafik beskrivs ett nuläge och de åtgärder som de behöver göra för att uppnå målen. Under åtgärder utvecklingsområde 2 står: ”Utred möjligheten att införa en tillgänglighetsgaranti och ett tillgänglighetsnummer i likhet med Region Stockholm”.
Region Stockholm och SL erbjuder sina resenärer detta sedan 2012.
Västtrafik har alltså ännu inte beslutat att införa ett tillgänglighetsnummer och en tillgänglighetsgaranti. Flera företrädare från funktionshindersföreningarna i samråd funktionshinder bekräftar att Tillgänglighetsnummer och Tillgänglighetsgaranti

fungerar mycket bra för resenärerna i SL.Tjänsterna innebär en stor trygghet för resenärerna när de reser kollektivt.

12. Teman till kommande samrådsmöten

- HR Jobb i VGR
- Kompetens
- Utbildning/skola psykiatri
- Färdtjänst, sjukresa huvudmannaskap
- Delaktighet – kommunikation
- Psykisk hälsa och suicidprevention. Kollegor från avdelning social hållbarhet har uppdrag att arbeta med två regionala handlingsplaner, en för psykisk hälsa och en annan för suicidprevention.

13. Utcheckning, reflektion över dagens möte

Många uttrycker en längtan efter ”riktiga” möten och saknar den kommunikation som sker när vi använder kroppsspråk tillsammans med tal. Fördelen med digitala möten är att man sparar tid genom att inte behöva resa. En fördel att detta möte var att mötet var uppdelat i tre block med två pauser emellan. Viktigt med återhämtningspauser.

Nästkommande möten:

210520 13.30 – 16.30 Digitalt möte Tema: Psykisk hälsa och suicidprevention

Sammankallande
Beredningen för mänskliga rättigheter
Västra Götalandsregionen

Kontaktperson
Åsa Olsson
asa.olsson@vgregion.se
0705-405366

Protokoll och handlingar